

Informácia k zákonu č. 213/2018 Z. z. o dani z poistenia a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Národná rada Slovenskej republiky schválila dňa 20. júna 2018 zákon č. 213/2018 Z. z. o dani z poistenia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o dani z poistenia“ alebo „zákon“). Tento zákon nadobúda účinnosť 1. októbra 2018 okrem čl. I, 5. bodu v čl. IV, čl. V a čl. VI, ktoré nadobúdajú účinnosť 1. januára 2019. Články II až V sa týkajú iných právnych predpisov, preto nebudú súčasťou tejto informácie, ktorej cieľom je informovať o novej právnej úprave týkajúcej sa dani z poistenia, ktorú upravuje čl. I zákona.

V článkoch II až VI ide o zmeny v nasledujúcich zákonoch:

- článkom II sa novelizuje zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov,
- článkom III sa novelizuje zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov,
- článkom IV sa novelizuje zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov,
- článkom V sa novelizuje zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- článkom VI sa novelizuje zákon č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Jednotlivé ustanovenia zákona o dani z poistenia uvedené v článku I, ktorých predmetom úpravy je daň z poistenia, nadobúdajú účinnosť 1. januára 2019.

Cieľom novej právnej úpravy je zavedenie dane z poistenia, ktorej bude podliehať poistenie v odvetviach neživotného poistenia. Daň z poistenia má charakter nepriamej dane. Ako je uvedené v dôvodovej správe k tomuto zákonu, daň z poistenia predstavuje štandard používaný vo väčšine členských štátov Európskej únie, predovšetkým z dôvodu, že poisťovacie služby sú v Európskej únii na základe smernice Rady 2006/112/ES o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty oslobodené od dane z pridanej hodnoty. Zavedenie dane z poistenia je plne v súlade s čl. 401 smernice Rady 2006/112/ES. V zmysle predmetného článku smernice bez toho, aby boli dotknuté iné ustanovenia Spoločenstva, nesmú brániť členskému štátu zachovávať alebo zavádzať dane z poistných zmlúv za predpokladu, že výber týchto daní nepovedie v obchode medzi členskými štátmi k vzniku formálnych úkonov spojených s prechodom hraníc. Týmto je daná možnosť členským štátom pre zavedenie tejto dane.

Problematika právnej úpravy dane z poistenia je upravená v práve EÚ, a to v smernici Európskeho parlamentu a Rady 2009/138/ES z 25. novembra 2009 o začatí a vykonávaní poistenia a zaistenia (Solventnosť II) (prepracované znenie).

Zákonom o dani z poistenia sa nahradí v súčasnosti platný 8 %-ný odvod z prijatého poistného z neživotného poistenia podľa zákona č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o poisťovníctve“), ktorý upravuje podnikanie v poisťovníctve v Slovenskej republike. Do konca roku 2018 podľa § 68a zákona o poisťovníctve sú poisťovne povinné platiť odvod z prijatého neživotného poistenia zavedený od 01.01.2017. Dôvodom zavedenia dane z poistenia sú jednak doterajšie poznatky, ktoré ukazujú, že odvod z prijatého poistného z neživotného poistenia zavedený od 1. januára 2017 je nesystémovým a neefektívnym opatrením, ktoré spôsobuje aplikačné problémy poisťovniam a rozdielne zaobchádzanie v súvislosti s odvodom z prijatého poistenia na základe poistných zmlúv uzatvorených pred 1. januárom 2017 a po tomto dátume. Novou právnou úpravou sa ruší platenie odvodu z prijatého poistného z neživotného poistenia k 01.01.2019 podľa prvého bodu čl. VI zákona o poistení. Zavedenie dane z poistenia má priniesť transparentnosť a jednoznačnosť pokiaľ ide o aplikáciu v porovnaní s existujúcou úpravou 8 %-ného odvodu. Nová daň sa dotkne všetkých produktov neživotného poistenia, s výnimkou povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (PZP), ktoré zostáva zachované, pri ktorom zostane aj naďalej 8 %-ný odvod v súlade s § 68 zákona o poisťovníctve.

§ 1 Predmet úpravy

S účinnosťou od 1. januára 2019 zákon o dani z poistenia upravuje daň z poistenia (ďalej len „daň“).

§ 2 Základné ustanovenia

V ustanovení § 2 sa vymedzujú niektoré pojmy na účely zákona.

Poist'ovateľom sa na účely zákona o dani z poistenia rozumie:

- Poist'ovňa s odkazom na § 4 ods. 1 a ods. 2 zákona o poisťovníctve. Poist'ovňa má právnu formu akciovej spoločnosti alebo európskej spoločnosti. Vychádzajúc z ustanovenia § 4 ods. 1 zákona o poisťovníctve, poisťovňa je právnická osoba so sídlom na území Slovenskej republiky, ktorá vykonáva poisťovaciu činnosť na základe povolenia na vykonávanie poisťovacej činnosti udeleného Národnou bankou Slovenska v konaní podľa osobitného predpisu. Podľa § 4 ods. 2 zákona o poisťovníctve je poisťovňou aj kaptívna poisťovňa - poisťovňa vo vlastníctve finančnej inštitúcie inej ako poisťovňa, zaist'ovňa, skupina poisťovní alebo skupina zaist'ovní, alebo je vo vlastníctve inej ako finančnej inštitúcie, ktorej cieľom je poskytovať poistenie výlučne na riziká inštitúcie alebo inštitúcií, ktorá alebo ktoré ju kontrolujú, alebo ktorej alebo ktorých tvorí súčasť. Zámerom založenia takejto poisťovne je poisťovanie svojich poistných rizík.
- Poist'ovňa z iného členského štátu Európskej únie alebo členského štátu Európskej dohody (t. j. Nórsko, Lichtenštajnsko a Island) o voľnom obchode, ktorý podpísal Zmluvu o Európskom hospodárskom priestore (ďalej len „členský štát“). Pod pojmom poisťovňa z iného členského štátu je potrebné rozumieť tak ústredie poisťovne ako aj jej pobočky; zákon priamo odkazuje na § 4 ods. 3 a ods. 4 zákona o poisťovníctve. Podľa § 4 ods. 3 zákona o poisťovníctve poisťovňou z iného členského štátu je právnická osoba so sídlom na území členského štátu, ktorá má oprávnenie na vykonávanie poisťovacej činnosti udelené v domovskom členskom štáte a podľa § 4 ods. 4 zákona o poisťovníctve pobočkou poisťovne z iného členského štátu je organizačná zložka poisťovne z iného členského štátu umiestnená na území Slovenskej republiky; za pobočku sa považuje aj zriadenie kancelárie vedenej zamestnancom poisťovne z iného členského štátu alebo inou osobou, ktorá má oprávnenie časovo neobmedzene vykonávať poisťovaciu činnosť v mene poisťovne z iného členského štátu. Povolenie na vykonávanie poisťovacej činnosti, tzv. jednotný európsky pas, udelené príslušným orgánom dohľadu domovského členského štátu je platné v celej Európskej únii. Povolenie udelené v ktoromkoľvek členskom štáte oprávňuje poisťovňu vykonávať poisťovaciu činnosť na území celého spoločenstva prostredníctvom pobočky alebo na základe práva slobodného poskytovania služieb.
- Pobočka zahraničnej poisťovne - podľa § 4 ods. 6 zákona o poisťovníctve je pobočkou zahraničnej poisťovne organizačná zložka zahraničnej poisťovne umiestnená na území Slovenskej republiky, ktorá vykonáva poisťovaciu činnosť na základe povolenia na vykonávanie poisťovacej činnosti udeleného Národnou bankou Slovenska v konaní podľa osobitného predpisu. Z uvedeného vyplýva, že zahraničná poisťovňa môže vykonávať poisťovaciu činnosť na území Slovenskej republiky len prostredníctvom svojej pobočky, ktorej bolo Národnou bankou Slovenska udelené povolenie na vykonávanie poisťovacej činnosti.
- Zahraničná poisťovňa - podľa § 4 ods. 5 zákona o poisťovníctve je zahraničnou poisťovňou právnická osoba so sídlom na území štátu, ktorý nie je členským štátom, ktorá má oprávnenie na vykonávanie poisťovacej činnosti udelené v štáte, v ktorom má sídlo.

V prípade zahraničnej poisťovne je osobitne na účely zákona vymedzená zahraničná poisťovňa a osobitne pobočka zahraničnej poisťovne, aj keď sa jedná vždy o tú istú právnickú osobu, z dôvodu ich rozlíšenia pre určenie osoby povinnej platiť daň nadväzne na § 4 ods. 1 a 2 zákona o dani z poistenia.

- Slovenská kancelária poisťovateľov - je právnická osoba, ktorá pôsobí v rozsahu ustanovenom zákonom č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- Exportno-importná banka Slovenskej republiky s odkazom na § 1 ods. 1 zákona č. 80/1997 Z. z. o Exportno-importnej banke Slovenskej republiky - je špecializovaná finančná inštitúcia, ktorá podporuje zahraničnoobchodné operácie vývozcov a dovozcov, so zámerom zvýšiť konkurencieschopnosť tuzemských tovarov a služieb a podporiť vzájomnú hospodársku výmenu Slovenskej republiky so zahraničím. Exportno-importná banka vykonáva poisťovanie vývozných úverov a poisťovanie pohľadávok vývozcov proti komerčným rizikám. Táto poisťovacia činnosť je predmetom dane.

Poistníkom sa v zmysle zákona rozumie osoba, ktorá uzavrela poistnú zmluvu s poisťovateľom.

Predmetné ustanovenie vymedzuje pojem „obvyklý pobyt“ na účely určenia umiestnenia poistného rizika, a tým pádom aj predmetu dane. **Obvyklým pobytom** je miesto, kde fyzická osoba dlhodobo žije a kde má osobné väzby a profesijné väzby.

Preúčtovanými nákladmi poistenia je v zmysle zákona poistné alebo jeho časť zaplatené zahraničnej poisťovni, ktorá nemá na území Slovenskej republiky pobočku, a ktoré od právnickej osoby požaduje alebo právnickej osobe priradí poisťník alebo iná osoba ako poisťník.

§ 3 Predmet dane

Predmetom dane je poistenie v odvetviach neživotného poistenia uvedených v prílohe č. 1 zákona, ak je poistné riziko umiestnené v tuzemsku. Ide o ustálené odvetvia neživotného poistenia tak, ako sú vymedzené zákonom o poisťovníctve.

Daňou bude zaťažená v podstate platba poistného za poistenie platené na základe uzatvorenej poistnej zmluvy s tuzemskou poisťovňou, poisťovňou z iného členského štátu alebo pobočkou zahraničnej poisťovne.

V zmysle zákona o poisťovníctve je umožnené poisťovni s povolením na vykonávanie životného poistenia kryť v rámci pripoistenia niektoré riziká neživotného poistenia bez toho, aby mala poisťovňa udelené povolenie na vykonávanie neživotného poistenia. Pre splnenie uvedenej možnosti však musí poisťovňa disponovať povolením pre odvetvie životného poistenia v súlade so zákonom o poisťovníctve. V týchto prípadoch je uzavretá jedna poistná zmluva, ktorou sa kryje hlavné životné riziko, súčasťou ktorého je aj pripoistenie, ktoré môže spadať pod neživotné poistenie. V prípade uzavretia poistnej zmluvy v odvetví životného poistenia s pripoistením vybraných produktov z odvetvia neživotného poistenia (napr. poistenie úrazu, poistenie choroby) je pripoistenie produktov neživotného poistenia predmetom dane podľa § 3 ods. 1 zákona o dani z poistenia.

V prípade, ak by činnosť podobnú činnosti poisťovne vykonával subjekt, ktorý nie je poisťovateľom v zmysle § 2 písm. a) zákona, takéto poistenie by nebolo predmetom dane podľa tohto zákona. Predmetom dane bude len poistenie poskytované poisťovňami. To znamená, že aj keď právny vzťah bude spĺňať znaky poistenia, ale poskytovateľ služby nebude poisťovňou, daň z poistenia sa neuplatní, napr. daň sa neuplatní na asistenčné služby pre motorové vozidlá poskytované iným subjektom ako poisťovňou.

Pravidlá vymedzujúce umiestnenie poistného rizika sú taxatívne uvedené v ustanovení § 3 ods. 2 písm. a) až d) zákona. Poistné riziko je umiestnené v tuzemsku, ak:

- a) sa poistené nehnuteľnosti, ich súčasti, príslušenstvo a veci, ktoré sa v nich nachádzajú, okrem tovaru v obchodnej preprave, nachádzajú v tuzemsku,
- b) sa poistenie vzťahuje na akýkoľvek dopravný prostriedok, ktorý je alebo má byť evidovaný v príslušnom registri vedenom v tuzemsku,
- c) poisťník uzavrel v tuzemsku poistnú zmluvu s poistnou dobou najviac štyri mesiace, ktorou sú poistené poistné riziká spojené s cestovaním alebo s dovolenkou bez ohľadu na poistné odvetvia uvedené v prílohe č. 1,
- d) ide o iné prípady, ako sú uvedené v písmenách a) až c), a pre tieto prípady je:
 - u poisťníka, ktorým je fyzická osoba, rozhodujúci obvyklý pobyt v tuzemsku a
 - pre poisťníka, ktorým je právnická osoba, rozhodujúce, či sa sídlo alebo prevádzkareň, na ktorú sa vzťahuje poistná zmluva, nachádza v tuzemsku. Rovnaký princíp lokalizácie sídla alebo prevádzky platí aj v prípade právnickej osoby, ktorej sú preúčtované náklady poistenia.

a) Poistenie nehnuteľností, ich súčasti, príslušenstva a vecí ktoré, sa v nich nachádzajú

Zákonom nie sú osobitne zadefinované pojmy vymedzujúce nehnuteľnosti, ich súčasti, príslušenstvo a veci, ktoré sa v nich nachádzajú. Poistenie týchto rizík spadá pod body 8 a 9 prílohy č. 1 a pri posudzovaní splnenia pravidla podľa § 3 ods. 2 písm. a) zákona je potrebné vziať do úvahy samotné poistné zmluvy a predmet poistenia, na ktorý sa zmluva vzťahuje. Pokiaľ sa poistenie rizík týka nehnuteľností, ich súčastí, príslušenstva a vecí, ktoré sa v týchto nehnuteľnostiach nachádzajú, a tieto sa nachádzajú na území Slovenskej republiky, poistné riziko bude umiestnené v tuzemsku podľa § 3 ods. 2 písm. a) bez ohľadu na skutočnosť, či je nehnuteľnosť a jej súčasti, príslušenstvo a veci v nej sa nachádzajúce poistené tou istou zmluvou.

Príklad č. 1

Občan s obvyklým pobytom v Anglicku vlastní nehnuteľnosť - byt v Bratislave, na ktorú uzavrie poisťnú zmluvu s poisťovňou so sídlom na území SR na poistenie bytu, súčasťou ktorej je aj poistenie domácnosti. Poistné riziko je umiestnené v tuzemsku v súlade s § 3 ods. 2 písm. a) zákona a toto poistenie podlieha dani z poistenia.

Príklad č. 2

Maďarská spoločnosť podniká na území SR, vlastní výrobnú halu. Na výrobné a prevádzkové zariadenie, zásoby a veci zamestnancov uzavrie poisťnú zmluvu s poisťovňou so sídlom na území SR. Samostatne uzavrie poisťnú zmluvu aj na výrobnú halu. Poistné riziko v prípadoch oboch zmlúv je umiestnené v tuzemsku v súlade s § 3 ods. 2 písm. a) zákona, bez ohľadu na skutočnosť, či je budova, zariadenie a veci v nej sa nachádzajúce poistené tou istou zmluvou. Tieto poistenia podliehajú dani z poistenia.

b) Poistenie dopravného prostriedku

Pri určení, či predmetom dane je dopravný prostriedok, je rozhodujúca skutočnosť, či uvedený dopravný prostriedok je, alebo má byť evidovaný v príslušnom registri vedenom v tuzemsku. V prípade motorových vozidiel tak skutočnosť, že motorové vozidlo je, prípadne má byť zapísané v centrálnej evidencii motorových vozidiel v Slovenskej republike, je rozhodujúca pre splnenie pravidla § 3 ods. 2 písm. b) zákona. Poistné prijaté vo vzťahu k takémuto vozidlu podlieha dani z poistenia.

Pojem „má byť evidovaný“ je potrebné chápať v kontexte právnych predpisov, na základe ktorých má byť vozidlo evidované v Slovenskej republike, avšak z nejakého dôvodu sa tak nestalo, je to buď porušením zákonom stanovenej povinnosti prihlásiť vozidlo na orgány Policajného zboru, alebo z dôvodu inej skutočnosti (napr. pri prihlásení nového vozidla do evidencie sa musí predložiť potvrdenie o PZP, t. j. k povinnému zmluvnému poisteniu vozidla musí dôjsť ešte pred samotnou evidenciou vozidla).

Podľa § 114 ods. 1 zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov každé vozidlo, o ktorom schvaľovací úrad rozhodol, že musí byť evidované orgánom Policajného zboru, a ktoré doteraz nebolo prihlásené do evidencie vozidiel, musí byť prihlásené na orgány Policajného zboru príslušnom podľa miesta pobytu alebo sídla držiteľa vozidla alebo adresy jeho prevádzkarne; vozidlo, ktoré má byť prevádzkované organizačnou zložkou podniku, ktorá sa zapisuje do obchodného registra, musí byť prihlásené do evidencie na orgány Policajného zboru príslušnom podľa adresy umiestnenia tejto organizačnej zložky. Podľa § 114 ods. 7 zákona č. 8/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov orgán Policajného zboru prihlási vozidlo, na ktoré sa vzťahuje povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, do evidencie vozidiel alebo vykoná zmenu v evidencii vozidiel len po predložení potvrdenia o poistení zodpovednosti alebo preukázaní uzavretia poistenia.

Podľa § 2 písm. b) zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa tuzemským motorovým vozidlom rozumie motorové vozidlo, ktoré podlieha evidencii vozidiel v Slovenskej republike; za tuzemské motorové vozidlo sa považuje aj motorové vozidlo, ktoré nepodlieha evidencii vozidiel, ale jeho vlastní, držiteľ alebo prevádzkovateľ má trvalý pobyt alebo sídlo na území Slovenskej republiky alebo motorové vozidlo, ktoré bolo odoslané do Slovenskej republiky z iného členského štátu, ak je Slovenská republika miestom určenia, a to po dobu 30 dní odo dňa, keď kupujúci prevzal motorové vozidlo, aj keď motorové vozidlo nebolo registrované v Slovenskej republike.

V prípade, ak predmetom poistenia bude dopravný prostriedok, ktorý nepodlieha evidencii na území SR, rozhodujúcim pre posúdenie umiestnenia poistného rizika pri poistení takéhoto dopravného prostriedku sa stáva pravidlo podľa § 3 ods. 2. písm. d) zákona o dani z poistenia.

Príklad č. 3

Občan s trvalým pobytom v SR uzavrie na motorové vozidlo v osobnom vlastníctve PZP a havarijné poistenie s poisťovňou so sídlom na území SR. Poistné riziko v prípade oboch druhov poistenia je umiestnené v tuzemsku v súlade s § 3 ods. 2 písm. b) zákona a PZP, ako aj havarijné poistenie podliehajú dani z poistenia (v prípade PZP pri uplatnení nulovej sadzby dane).

Ak by tento občan uzavrel na motorové vozidlo v osobnom vlastníctve s poisťovňou so sídlom na území SR poistnú zmluvu, predmetom ktorej bude povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla vrátane poistenia asistenčných služieb (napr. škoda na majetku, poistenie batožiny, vlastná totálna škoda), poistné riziko v prípade takto uzavretej poistnej zmluvy bude umiestnené v tuzemsku v súlade s § 3 ods. 2 písm. b) zákona. Predmetom dane budú dva samostatné produkty, ktoré podliehajú dani z poistenia. Poisťovňa vyčíslí zvlášť PZP a zvlášť asistenčné služby (v prípade PZP pri uplatnení nulovej sadzby dane).

Příklad č. 4

Občan s trvalým pobytom v SR sa rozhodol vycestovať a kúpiť vozidlo v Nemecku. Pretože v zmysle zákona o PZP sa takéto vozidlo považuje za tuzemské a podlieha povinnému zmluvnému poisteniu, uzavrie (pred zaevidovaním vozidla na orgáne Policajného zboru príslušnom podľa miesta pobytu) na uvedené vozidlo PZP. Poistné riziko je umiestnené v tuzemsku v súlade s § 3 ods. 2 písm. b) zákona a toto PZP podlieha dani z poistenia (pri uplatnení nulovej sadzby dane).

c) Cestovné poistenie

V prípade poistenia poistného rizika spojeného s cestovaním alebo s dovolenkou bez ohľadu na poistné odvetvia uvedené v prílohe č. 1 zákona, ak poistník na tieto poistné riziká uzavrel v tuzemsku poistnú zmluvu s poistnou dobou najviac štyri mesiace, je poistné riziko umiestnené v tuzemsku podľa § 3 ods. 2 písm. c) zákona. Cieľom zavedenia osobitného režimu pre cestovné poistenie s poistnou dobou najviac štyri mesiace je umožniť osobám poistiť sa až priamo v členskom štáte vycestovania, a tým okrem iného uľahčiť voľný pohyb osôb v rámci spoločenstva.

Příklad č. 5

Občan s obvyklým pobytom v ČR uzavrie počas dovolenky na Slovensku cestovné poistenie s poisťovňou so sídlom na území SR s poistnou dobou štyri týždne. Poistné riziko je umiestnené v tuzemsku v súlade s § 3 ods. 2 písm. c) zákona a toto poistenie podlieha dani z poistenia.

Příklad č. 6

Občan s obvyklým pobytom v SR uzavrie pred odchodom na dovolenku v Chorvátsku cestovné poistenie s poisťovňou so sídlom na území SR s poistnou dobou najviac štyri mesiace. Poistné riziko je umiestnené v tuzemsku v súlade s § 3 ods. 2 písm. c) zákona a toto poistenie bude podliehať dani z poistenia.

Ak tento občan uzavrie cestovné poistenie na obdobie jedného roka, čím nie je dodržané pravidlo poistnej doby najviac štyri mesiace, umiestnenie poistného rizika sa posúdi podľa pravidla uvedeného v § 3 ods. 2 písm. d) bod 1. zákona, a to podľa obvyklého pobytu poistníka, ktorým je tuzemsko. Toto poistenie podlieha dani z poistenia.

d) Iné prípady poistenia

V prípade, že poistenie nebude spĺňať pravidlá vymedzujúce umiestnenie poistného rizika stanovené v ustanovení § 3 ods. 2 písm. a) až c) zákona, pre posúdenie umiestnenia poistného rizika sa rozhodujúcimi stávajú pravidlá podľa § 3 ods. 2 písm. d) zákona a v rámci nich skutočnosť, či poistník, ak je ním fyzická osoba, má obvyklý pobyt na území Slovenskej republiky, alebo ak sa jedná o právnickú osobu, táto má sídlo alebo prevádzkareň, na ktorú sa poistná zmluva vzťahuje, na území Slovenskej republiky. Rovnaký princíp sídla alebo prevádzky platí aj v prípade právnickej osoby, ktorej sú preúčtované náklady poistenia.

Příklad č. 7

Občan, ktorý nemá trvalý pobyt v Slovenskej republike, dlhodobo žije na Slovensku, kde má osobné väzby (rodinu) a aj profesné väzby (zamestnanie alebo živnostenské oprávnenie), uzavrie s poisťovňou so sídlom na území SR poistnú zmluvu na poistenie zodpovednosti za škodu pri výkone povolania, t. j. na predmet poistenia iný ako je uvedený v § 3 ods. 2 písm. a) až c) zákona. Poistné riziko bude umiestnené v tuzemsku a bude predmetom dane z dôvodu splnenia podmienky obvyklého pobytu, ktorá je určujúca pre stanovenie toho, kde je umiestnené poistné riziko - § 3 ods. 2 písm. d) bod 1. zákona, aj napriek skutočnosti, že trvalý pobyt poistníka nebude v tuzemsku.

Príklad č. 8

Právnická osoba so sídlom na území SR, ktorej jediným spoločníkom a konateľom je občan s obvyklým pobytom v Čechách, požičiava malé motocykle a mopedy, ktoré je možné prevádzkovať na cestách bez prideleného evidenčného čísla. Na tieto vozidlá uzavrie s poisťovňou so sídlom na území SR poistenie zodpovednosti za škodu. Poistné riziko je umiestnené v tuzemsku podľa § 3 ods. 2 písm. d) bod. 2. zákona z dôvodu sídla právnickej osoby, ktoré sa nachádza v tuzemsku. Toto poistenie podlieha dani z poistenia.

Ak tento konateľ spoločnosti v postavení občana s obvyklým pobytom v Čechách uzavrie poistenie na vlastný moped, toto poistenie nepodlieha dani z poistenia, nakoľko poisťník nemá obvyklý pobyt v tuzemsku.

Osobitne je zákonom riešený predmet dane pri tovare v obchodnej preprave, ktorý je vyňatý z pravidla umiestnenia poistného rizika podľa § 3 ods. 2 písm. a) zákona, pri ktorom sa umiestnenie rizika určí podľa pravidla § 3 ods. 2 písm. d) zákona, to znamená podľa obvyklého pobytu, ak je poisťníkom fyzická osoba, alebo podľa sídla, alebo prevádzkarne, ak je poisťníkom právnická osoba.

Príklad č. 9

Spoločnosť so sídlom v SR prevádzkuje logistické sklady, v ktorých dochádza k dočasnému uskladneniu tovaru jeho zákazníkov, ktorí sú z rôznych členských krajín EÚ, pričom uskladnenie je súčasťou obchodnej prepravy. Spoločnosť má uzavretú poistnú zmluvu s poistením tovaru v obchodnej preprave. Poistenie vzťahujúce sa na uskladnený tovar podlieha dani z poistenia, nakoľko je poistné riziko umiestnené v tuzemsku podľa pravidla § 3 ods. 2 písm. d) bod 2. zákona - poisťník má sídlo v tuzemsku.

Ako je uvedené v § 3 ods. 1 zákona, predmetom dane je poistenie, ak je poistné riziko umiestnené v tuzemsku. Pravidlá na určenie umiestnenia poistného rizika vychádzajú z pravidiel ustanovených v čl. 13 bod 13 písm. a) až d) a v čl. 157 ods. 1 a ods. 3 smernice EP a Rady 2009/138/ES. Je možné predpokladať, že aj iné členské štáty Európskej únie a Európskeho hospodárskeho priestoru, ktoré uplatňujú daň z poistenia, majú spravidla umiestnenie rizika založené na rovnakom princípe vychádzajúcom z harmonizovanej legislatívy v oblasti poisťovníctva.

Predmetom dane v zmysle § 3 ods. 3 zákona nie je zaistenie.

§ 4 Osoba povinná platiť daň správcovi dane

Znenie ustanovenia § 4 ods. 1 zákona obsahuje vymedzenie platiteľa dane z poistenia, t. j. osoby povinnej platiť daň správcovi dane. Daň z poistenia sú povinní platiť do štátneho rozpočtu poisťovateľa, ktorí podnikajú v poisťovníctve, to znamená poisťovne so sídlom v tuzemsku, poisťovne z iných členských štátov a pobočky zahraničných poisťovní.

Zdaneniu podlieha aj poistenie poskytnuté zahraničnou poisťovňou, ktorá si nezriadila pobočku v tuzemsku, ktorá má oprávnenie na vykonávanie poisťovacej činnosti udelené v štáte, v ktorom má sídlo, a ktorá poskytla poistenie s umiestnením rizika v tuzemsku. V týchto prípadoch je osobou povinnou zaplatiť daň správcovi dane:

- poisťník, ktorý zaplatil poistné zahraničnej poisťovni; ak poisťník preúčtuje poistné právnickej osobe, je platiteľom v rozsahu poistného, ktoré tejto osobe nepreúčtuje - § 4 ods. 2 písm. a) zákona, alebo
- ak poisťník preúčtuje poistné právnickej osobe, je táto právnická osoba povinná platiť daň v rozsahu, v akom sú jej preúčtované náklady poistenia, ktoré sa vzťahujú na poistné riziko umiestnené v tuzemsku - § 4 ods. 2 písm. b) zákona.

V prípadoch uvedených v § 4 ods. 2 písm. a) a b) zákona dochádza k prenosu daňovej povinnosti na príjemcu služby. Platiteľom a teda osobou povinnou platiť daň je poisťník (t. j. fyzická alebo právnická osoba), ktorý uzavrie poistnú zmluvu so zahraničnou poisťovňou, ktorá nemá zriadenú pobočku v tuzemsku, alebo právnická osoba, ktorej poisťník preúčtoval náklady poistenia, ktoré sa vzťahujú na poistné riziko umiestnené v tuzemsku.

Príklad č. 10

Právnická osoba so sídlom na území SR, uzavrie s poisťovňou so sídlom na území SR poistenie právnej ochrany s ročným poistným obdobím. Poistné riziko je umiestnené v SR podľa § 3 ods. 2 písm. d) bod. 2. zákona

z dôvodu sídla právnickej osoby v tuzemsku. Toto poistenie podlieha dani z poistenia a poisťovňa sa stáva platiteľom podľa § 4 ods. 1 zákona.

Príklad č. 11

Občan s obvyklým pobytom v SR vlastní nehnuteľnosť v SR, na ktorú uzavrie dňa 15.01.2019 poisťnú zmluvu s ruskou poisťovňou, ktorá nemá v SR pobočku. Na základe poisťnej zmluvy je poistník povinný zaplatiť ročné poistné vo výške 380,- Eur, ktoré aj uhradil 16.01.2019. Poistné riziko je umiestnené v tuzemsku podľa § 3 ods. 2 písm. a) zákona, toto poistenie podlieha dani z poistenia a poistník, ktorý zaplatil poistné zahraničnej poisťovni sa stáva platiteľom v súlade s § 4 ods. 2 písm. a) zákona.

Príklad č. 12

Kórejská spoločnosť má v SR zriadenú organizačnú zložku a súčasne má zriadené ďalšie dcérske spoločnosti v rôznych členských štátoch. Kórejská spoločnosť uzavrie za celý koncern poisťnú zmluvu so zahraničnou poisťovňou, t. j. zmluva pokrýva aj majetkovú alebo personálnu podstatu organizačnej zložky zriadenej v tuzemsku. Poistné, ktoré sa vzťahuje na poistné riziká a ktoré sa týka prevádzok jej dcérskych spoločností, prefakturovala týmto spoločnostiam. Organizačná zložka so sídlom v tuzemsku zaplatí náklady poistenia alebo ich časť svojej materskej spoločnosti, alebo tieto náklady len zaúčtuje. Osobou povinnou platiť daň v tomto prípade bude v súlade s § 4 ods. 2 písm. b) zákona kórejská spoločnosť v rozsahu poistného týkajúceho sa jej organizačnej zložky zriadenej v SR, ktorej boli preúčtované náklady poistenia, ktoré sa vzťahujú na poistné riziko umiestnené v tuzemsku.

Ak je poisťná zmluva uzavretá medzi poistníkom a viacerými poisťovňami, poisťovňami z iného členského štátu alebo pobočkami zahraničných poisťovní (ďalej len „spolupoisťovateľ“), osobou povinnou platiť daň podľa § 4 ods. 3 zákona je ten spolupoisťovateľ, ktorému táto povinnosť vyplýva z dohody uzavretej medzi spolupoisťovateľmi určenými na zaplatenie celej dane. Ak nie je v dohode uložená povinnosť zaplatiť daň jednému zo spolupoisťovateľov, platiteľmi dane sú všetci spolupoisťovatelia v rozsahu svojho podielu na poistnom vyplývajúcom z poisťnej zmluvy. Ak by jedným zo spolupoisťovateľov bola zahraničná poisťovňa, ktorá si v tuzemsku nezriadila pobočku, nie je možné uplatniť postup podľa odseku 3 a platiteľom dane budú osoby podľa odseku 1.

Miestna príslušnosť

Vychádzajúc z ustanovenia § 12 zákona o dani z poistenia, v zmysle ktorého sa na správu dane použijú ustanovenia zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „daňový poriadok“), pre posúdenie miestnej príslušnosti platiteľa (t. j. ktorý vecne príslušný orgán je vzhľadom na územie svojej pôsobnosti príslušný vo veci konať a rozhodnúť) platí základná zásada určenia miestnej príslušnosti podľa § 7 daňového poriadku. V zmysle ustanovenia § 7 ods. 1 daňového poriadku sa miestna príslušnosť správcu dane prioritne riadi, ak tento zákon alebo osobitné predpisy neustanovujú inak, u fyzickej osoby miestom jej trvalého pobytu a u právnickej osoby jej sídlom. Ak nemožno určiť miestnu príslušnosť podľa odseku 1, riadi sa miestom umiestnenia organizačnej zložky daňového subjektu podľa Obchodného zákonníka (§ 7 ods. 2 daňového poriadku), a ak nemožno určiť miestnu príslušnosť podľa odsekov 1 a 2, je príslušný Daňový úrad Bratislava (§ 7 ods. 3 daňového poriadku).

Osobitným predpisom, ktorý ustanovuje inak, sa v danom prípade rozumie zákon č. 479/2009 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti daní a poplatkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V súlade s § 6 ods. 3 písm. b) citovaného zákona sú: poisťovňa, poisťovňa z iného členského štátu, pobočka poisťovne z iného členského štátu a pobočka zahraničnej poisťovne v pôsobnosti Daňového úradu pre vybrané daňové subjekty. Pre týchto platiteľov tento osobitný predpis ustanovuje inak, a miestna príslušnosť sa neodvodzuje od miesta sídla právnickej osoby.

Znamená to, že ak osobou povinnou platiť daň bude v zmysle § 4 ods. 1 zákona o dani z poistenia poisťovateľ, miestne príslušný bude Daňový úrad pre vybrané daňové subjekty. Ak osobou povinnou platiť daň bude v zmysle § 4 ods. 2 zákona o dani z poistenia poistník a právnická osoba, ktorej sú preúčtované náklady poistenia, miestna príslušnosť správcu dane sa bude riadiť u fyzickej osoby trvalým pobytom a u právnickej osoby jej sídlom. Pre daňové subjekty, u ktorých nemožno určiť miestnu príslušnosť prioritne na základe tohto pravidla, je príslušný Daňový úrad Bratislava.

§ 5 Vznik daňovej povinnosti

V zákone je osobitne upravený vznik daňovej povinnosti pre prípady, ak osobou povinnou platiť daň bude poisťovateľ (§ 4 ods. 1 zákona) a osobitne, ak osobou povinnou platiť daň bude poisťník (§ 4 ods. 2 písm. a/ zákona), alebo právnická osoba, ktorej sú preúčtované náklady poistenia (§ 4 ods. 2 písm. b/ zákona).

Pri určení vzniku daňovej povinnosti platiteľ podľa § 4 ods. 1 zákona (poisťovňa so sídlom v tuzemsku, poisťovňa z iného členského štátu a pobočka zahraničnej poisťovne) postupuje podľa § 5 odseku 1 písm.a) až c) zákona, kedy sa môže rozhodnúť, že daňová povinnosť vzniká jedným z nasledovných spôsobov:

- dňom prijatia platby poisťného, a to v rozsahu prijatej platby - § 5 ods. 1 písm. a); podľa § 5 ods. 7 zákona dňom prijatia platby poisťného je deň zaúčtovania úhrady pohľadávky z poisťného,
- dňom zaúčtovania predpisu pohľadávky z poisťného - § 5 ods. 1 písm. b),
- dňom splatnosti poisťného - § 5 ods. 1 písm. c).

Platiteľ je povinný rozhodnúť sa pre uplatňovanie vzniku daňovej povinnosti podľa jednej z vyššie uvedených alternatív. Svoje rozhodnutie nie je povinný vopred oznamovať správcovi dane, avšak ním zvolený spôsob vzniku daňovej povinnosti je povinný vyznačovať na druhej strane daňového priznania k dani z poistenia. Táto povinnosť sa týka len platiteľa, ktorý je v postavení poisťovateľa. Poisťník a právnická osoba, ktorej sú preúčtované náklady poistenia, nechávajú kolónku prázdnu. Spôsob vzniku daňovej povinnosti, pre ktorý sa poisťovateľ rozhodol, je povinný uplatňovať najmenej osem po sebe nasledujúcich kalendárnych štvrtrokov.

Príklad č.13

Občan s obvyklým pobytom v SR uzatvoril s poisťovňou so sídlom v SR dňa 15.01.2019 poisťnú zmluvu vzťahujúcu sa na poistenie majetku a zodpovednosti za škodu s ročným poisťným vo výške 400,- Eur, so začiatkom poistenia od 01.02.2019 do 31.01.2020, so štvrťročným platením poisťného vo výške 100,- Eur vždy v prvý deň štvrťroka, t.j. 01.02.2019, 01.05.2019, 01.08.2019 a 01.11.2019. Dňa 18.01.2019 poisťovňa zaúčtovala voči poisťníkovi predpis pohľadávky z poisťného vo výške 400,- Eur. V priebehu poisťného obdobia poisťník platil poisťné splátky nasledovne:

1. štvrťrok dňa 30.01.2019, prijatú úhradu poisťovňa zaúčtovala 03.02.2019
2. štvrťrok dňa 30.04.2019, prijatú úhradu poisťovňa zaúčtovala 05.05.2019
3. štvrťrok dňa 31.07.2019, prijatú úhradu poisťovňa zaúčtovala 03.08.2019
4. štvrťrok dňa 31.10.2019, prijatú úhradu poisťovňa zaúčtovala 04.11.2019.

Poisťovní, ako platiteľovi, vzniká daňová povinnosť v závislosti od rozhodnutia, pre ktorý spôsob vzniku daňovej povinnosti sa v súlade s § 5 ods. 1 písm. a) až c) zákona rozhodne.

Ak sa poisťovňa k 01.01.2019 rozhodla uplatňovať vznik daňovej povinnosti dňom prijatia platby poisťného, vzniká poisťovní daňová povinnosť z platby poisťného vo výške 100,- Eur za každý štvrťrok, a to dňom zaúčtovania úhrady pohľadávky z poisťného: 03.02.2019, 05.05.2019, 03.08.2019 a 04.11.2019.

Ak sa poisťovňa k 01.01.2019 rozhodla uplatňovať vznik daňovej povinnosti dňom zaúčtovania predpisu pohľadávky z poisťného, poisťovní vzniká daňová povinnosť dňa 18.01.2019 zo sumy predpisu vo výške 400,- Eur, bez ohľadu na skutočnosť, či a v akom rozsahu je pohľadávka uhradená poisťníkom.

Ak sa poisťovňa k 01.01.2019 rozhodla uplatňovať vznik daňovej povinnosti dňom splatnosti poisťného, poisťovní vzniká daňová povinnosť zo sumy splátky poisťného vo výške 100,- Eur za každý štvrťrok, a to dňom splatnosti poisťného: 01.02.2019, 01.05.2019, 01.08.2019 a 01.11.2019.

V prípade poistenia zahraničnou poisťovňou, kedy je osobou povinnou platiť daň podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona poisťník, ktorý zaplatil poisťné zahraničnej poisťovni, daňová povinnosť vzniká dňom zaplattenia poisťného alebo jeho časti (§ 5 ods. 3 zákona). Dňom zaplattenia poisťného alebo jeho časti je v zmysle § 5 ods. 7 zákona deň, kedy bola platba odpísaná z účtu platiteľa alebo deň, kedy záväzok platiteľa zanikol iným spôsobom. O zánik záväzku iným spôsobom sa jedná napr. pri vzájomnom započítavaní pohľadávok.

Príklad č. 14

Občan s obvyklým pobytom v SR uzatvoril dňa 15.01.2019 poisťnú zmluvu so zahraničnou poisťovňou, ktorá nemá v SR pobočku, na predmet poistenia s umiestnením poisťného rizika v SR, s ročným poisťným vo výške 500,- Eur. Poisťné bolo uhradené v dvoch platbách: deň odpísania platby vo výške 300,- Eur z účtu poisťníka je 16.01.2019 a deň odpísania platby vo výške 200,- Eur z účtu poisťníka je 01.04.2019. Poisťné riziko je umiestnené v tuzemsku, toto poistenie podlieha dani z poistenia a poisťník, ktorý zaplatil poisťné zahraničnej

poisťovní, sa stáva platiteľom. Dňom 16.01.2019 mu vzniká daňová povinnosť v rozsahu zaplatenej časti poistného vo výške 300,- Eur a dňom 01.04.2019 mu vzniká daňová povinnosť v rozsahu zaplatenej časti poistného vo výške 200,- Eur. Výpočet dane je uvedený v príklade č. 19.

V prípade, kedy je osobou povinnou platiť daň podľa § 4 ods. 2 písm. b) zákona právnická osoba, ktorej sú preúčtované náklady poistenia, ktoré sa vzťahujú na poistné riziko umiestnené v tuzemsku, daňová povinnosť vzniká 30. deň od skončenia kalendárneho mesiaca, v ktorom boli platiteľovi preúčtované náklady poistenia (§ 5 ods. 4 zákona). Deň preúčtovania nákladov nie je zákonom o dani z poistenia definovaný. Za deň preúčtovania nákladov, v súlade s jeho bežným významom, sa považuje deň, kedy právnická osoba zaúčtovala záväzok voči poisťovníkovi, ktorej náklady preúčtovala.

Príklad č.15

Japonská spoločnosť uzavrie 25.05.2019 za celý koncern (vrátane dcérskej spoločnosti v SR) poisťnú zmluvu so zahraničnou poisťovňou. Následne poistné, vzťahujúce sa na poistné riziko týkajúce sa jej dcérskej spoločnosti v tuzemsku, účtovne priradí tejto spoločnosti. Táto dcérska spoločnosť v tuzemsku, ktorej boli preúčtované náklady poistenia, je v tomto prípade osobou povinnou platiť daň. Dňa 08.07.2019 zaúčtovala záväzok voči japonskej spoločnosti, ktorá jej preúčtovala náklady poistenia a dňom 30.08.2019 jej vzniká daňová povinnosť v súlade s § 5 ods. 4 zákona (t. j. 30. deň od skončenia kalendárneho mesiaca júl 2019).

Ak sa platiteľ, poisťovateľ podľa § 4 ods. 1 zákona, rozhodne zmeniť spôsob uplatňovania vzniku daňovej povinnosti po uplynutí najmenej osem po sebe nasledujúcich kalendárnych štvrtrokov, zmenu zvoleného spôsobu uplatňovania vzniku daňovej povinnosti upravuje ustanovenie § 5 ods. 5 a 6 zákona.

Podľa § 5 ods. 5 zákona, ak sa platiteľ, ktorý uplatňuje vznik daňovej povinnosti podľa odseku 1 písm. a) dňom prijatia platby poistného, rozhodne pre vznik daňovej povinnosti podľa odseku 1 písm. b) na deň zaúčtovania predpisu pohľadávky z poistného alebo podľa odseku 1 písm. c) na deň splatnosti poistného, na platbu poistného prijatú platiteľom po zmene vzniku daňovej povinnosti sa vzťahuje vznik daňovej povinnosti podľa odseku 1 písm. a), ak

- poistné bolo predpísané alebo splatné do dňa zmeny vzniku daňovej povinnosti a
- platba poistného nebola platiteľom prijatá do dňa zmeny vzniku daňovej povinnosti.

Príklad č.16

Poisťovňa sa k 01.01.2019 rozhodla uplatňovať vznik daňovej povinnosti podľa § 5 ods. 1 písm. a) dňom prijatia platby poistného. Po uplynutí 8 kalendárnych štvrtrokov sa k 01.01.2021 rozhodla zmeniť uplatňovanie vzniku daňovej povinnosti na deň splatnosti poistného podľa § 5 ods. 1 písm. c) zákona. U poisťníka, s ktorým má uzavretú poisťnú zmluvu s ročným poistným obdobím (so začiatkom poistenia od 01.11.2020 do 31.10.2021), poisťovňa zaúčtovala predpis pohľadávky z poistného k 15.10.2020, ktoré nebolo uhradené k dátumu splatnosti k 01.11.2020. Poisťník uhradil poistné až dňa 05.01.2021. Napriek skutočnosti, že sa poisťovňa dňom 01.01.2021 rozhodla pre uplatnenie vzniku daňovej povinnosti dňom splatnosti poistného podľa § 5 ods. 1 písm. c), prijatím poistného dňa 05.01.2021, vzniká poisťovní daňová povinnosť dňom prijatia platby poistného podľa § 5 ods. 1 písm. a) zákona.

Podľa § 5 ods. 6 zákona, ak sa platiteľ, ktorý uplatňuje vznik daňovej povinnosti podľa odseku 1 písm. b) dňom zaúčtovania predpisu pohľadávky z poistného alebo podľa odseku 1 písm. c) dňom splatnosti poistného, rozhodne pre vznik daňovej povinnosti podľa odseku 1 písm. a) na deň prijatia platby poistného, na predpis pohľadávky z poistného alebo na splatnosť poistného po zmene vzniku daňovej povinnosti sa vzťahuje vznik daňovej povinnosti podľa odseku 1 písm. b) alebo písm. c), ak platba poistného alebo jeho časti bola platiteľom prijatá do dňa zmeny vzniku daňovej povinnosti.

Príklad č.17

Poisťovňa sa k 01.01.2019 rozhodla uplatňovať vznik daňovej povinnosti podľa § 5 ods. 1 písm. c) dňom splatnosti poistného. Po uplynutí 8 kalendárnych štvrtrokov sa k 01.01.2021 rozhodla zmeniť uplatňovanie vzniku daňovej povinnosti na deň prijatia platby poistného podľa § 5 ods. 1 písm. a) zákona. U poisťníka, s ktorým má uzavretú poisťnú zmluvu s ročným poistným obdobím (so začiatkom poistenia od 05. januára bežného roka do 04. januára nasledujúceho roka), poisťovňa zaúčtovala predpis pohľadávky z poistného k 15.12.2020, ktoré bolo splatné 05.01.2021. Poisťník uhradil poistné už dňa 28.12.2020. Napriek skutočnosti, že sa poisťovňa dňom

01.01.2021 rozhodla pre uplatnenie vzniku daňovej povinnosti dňom prijatia platby poistného podľa § 5 ods. 1 písm. a), vzniká poisťovní daňová povinnosť dňom splatnosti poistného dňa 05.01.2021 podľa § 5 ods. 1 písm. c) zákona.

§ 6 Základ dane

V ustanovení § 6 zákona je stanovenie základu dane upravené v závislosti na tom, kto je osobou povinnou platiť daň (§ 4 zákona), pričom ak osobou povinnou platiť daň je poisťovateľ, je stanovenie základu dane upravené v závislosti na tom, pre ktorý spôsob vzniku daňovej povinnosti podľa § 5 ods. 1 zákona sa poisťovateľ rozhodol.

Základom dane u poisťovateľa, v prípade vzniku daňovej povinnosti podľa:

- § 5 ods. 1 písm. a), je suma prijatého poistného znížená o daň; ak sa poistné dohodnuté na určité poistné obdobie platí v splátkach, základom dane je suma prijatej splátky poistného znížená o daň, t. j. daň sa vypočíta z každej jednotlivkej splátky a každá táto splátka zahŕňa daň,
- § 5 ods. 1 písm. b), je suma predpisu pohľadávky z poistného znížená o daň,
- § 5 ods. 1 písm. c), je suma splatného poistného znížená o daň.

Spôsob výpočtu dane zo sumy prijatého poistného, zo sumy predpisu pohľadávky z poistného alebo zo sumy splatného poistného, ktoré zahŕňajú daň, predstavuje štandardný mechanizmus výpočtu dane v oblasti nepriamych daní. Každá platba, jednotlivá splátka, predpis pohľadávky z poistného či suma splatného poistného sa považuje za cenu vrátane dane, z ktorej sa späťne vypočíta daň. Daň z poistenia sa vypočíta podľa vzorca, v ktorom v čitateli je súčin prijatého poistného alebo predpisu pohľadávky z poistného alebo sumy splatného poistného a príslušnej sadzby dane a v menovateli je súčet čísla 100 a príslušnej sadzby dane.

Příklad č. 18

Poisťovňa uzavrela dňa 18.08.2019 poistnú zmluvu s poistníkom, vzťahujúcu sa na motorové vozidlo pre prípad havárie, krádeže a živelné udalosti vo výške 200,- Eur s poistným obdobím jeden rok, so začiatkom poistenia od 01.09.2019 do 31.08.2020, so štvrtročným platením poistného vo výške 50,- Eur vždy v prvý deň štvrťroka, t. j. 01.09.2019, 01.12.2019, 01.03.2020 a 01.06.2020.

Poisťovňa sa k 01.01.2019 rozhodla uplatňovať vznik daňovej povinnosti dňom splatnosti poistného v súlade s § 5 ods. 1 písm. c) zákona. Dňom splatnosti poistného za každý štvrťrok, bez ohľadu na skutočnosť, či a v akom rozsahu poistník uhradil splatné poistné, vzniká poisťovní povinnosť odviesť daň z poistenia. Základom dane je suma prijatého poistného znížená o daň, ktorý sa vypočíta podľa vzorca: $50 - \{(50 \times 8) / 108\}$. Poisťovní vzniká povinnosť odviesť daň vo výške 3,70 Eur za každý štvrťrok, ktorá sa vypočíta zo základu dane vo výške 46,30 Eur.

Základom dane v prípade vzniku daňovej povinnosti podľa:

- § 5 ods. 3 zákona, kedy daňová povinnosť vzniká poistníkovi, ktorý zaplatil poistné zahraničnej poisťovni, je suma zaplateného poistného,
- § 5 ods. 4 zákona, kedy daňová povinnosť vzniká právnickej osobe, ktorej sú preúčtované náklady poistenia a ktoré sa vzťahujú na poistné riziko umiestnené v tuzemsku, je suma preúčtovaných nákladov poistenia.

V týchto prípadoch suma poistného, ako aj preúčtované náklady poistenia neobsahujú daň z poistenia.

Daň sa vypočíta podľa vzorca, v ktorom v čitateli je súčin zaplateného poistného resp. sumy preúčtovaných nákladov a príslušnej sadzby dane a v menovateli je číslo 100.

Příklad č. 19

Poistníkovi podľa príkladu č. 14 vznikla daňová povinnosť dňom 16.01.2019 (kedy bola odpísaná platba z účtu poistníka) v rozsahu zaplatenej časti poistného vo výške 300,- Eur, daň je vo výške 24,- Eur ($300 \times 8 / 100 = 24$) a dňom 01.04.2019 (kedy bola odpísaná zvyšná časť platby z účtu poistníka) v rozsahu zaplatenej časti poistného vo výške 200,- Eur, daň je vo výške 16,- Eur ($200 \times 8 / 100 = 16$).

§ 7 Oprava základu dane a dane

Ak po skončení zdaňovacieho obdobia, v ktorom vznikla daňová povinnosť, dôjde k zníženiu poistného, zvýšeniu poistného alebo jeho časti alebo dôjde k zrušeniu poistného, platiteľ podľa § 4 ods. 1, t. j. poisťovňa so sídlom v tuzemsku, poisťovňa z iného členského štátu a pobočka zahraničnej poisťovne, alebo platiteľ podľa § 4 ods. 2 písm. a), t. j. poistník, ktorý zaplatil poistné zahraničnej poisťovni, opraví základ dane a daň. Uvedené vyplýva z ustanovenia § 7 ods. 1 zákona.

V zmysle § 7 ods. 2 zákona platiteľ podľa § 4 ods. 2 písm. b), t. j. právnická osoba, ktorej sú preúčtované náklady poistenia, opraví základ dane a daň, ak sa po skončení zdaňovacieho obdobia, v ktorom vznikla daňová povinnosť, suma preúčtovaných nákladov poistenia zvýši alebo zníži.

Oprava základu dane a dane sa uvedie v daňovom priznaní za zdaňovacie obdobie, v ktorom nastala skutočnosť na opravu podľa odseku 1 alebo odseku 2. To znamená, že z dôvodu opravy základu dane a dane vykonanej v súlade s § 7 ods. 1 a 2 zákona o dani z poistenia sa nepodáva dodatočné daňové priznanie k dani z poistenia.

Pre posúdenie skutočnosti, či dochádza k oprave základu dane a dane je rozhodujúci dôvod, ktorý podmieňuje vykonanie opravy. Pokiaľ dôjde k zníženiu, prípadne zvýšeniu ceny na základe podmienok dohodnutých v zmluve, napr. za situácie, kedy sa dodatočne opraví poistné vplyvom skutočností, ktoré pri uzatvorení zmluvy neboli známe a to malo podstatný vplyv na zmenu výšky poistného, čím došlo k návrhu na úpravu poistnej zmluvy a túto zmenu akceptoval aj poistník, sú splnené podmienky na vykonanie opravy základu dane a dane. Poistné zmluvy sa uzatvárajú na obdobie niekoľkých dní až niekoľko rokov a v prípade, ak dôjde k pokračovaniu poistných zmlúv uzavretých na určité poistné obdobie, pričom sa v zmluvnom vzťahu pokračuje na základe vzájomnej dohody zmluvných strán za zmenených zmluvných podmienok, ktoré budú predstavovať zmenu výšky poistného na ďalšie poistné obdobie (zmení sa napr. výška poistného z dôvodu škodovosti poistníka v prebiehajúcom poistnom období), nebude to predstavovať dôvod na vykonanie opravy základu dane a dane za predchádzajúce obdobia.

Ak platiteľ nesprávne vyrátal výšku dane a odviedol daň napr. na základe nesprávne uvedeného rozsahu poistného, odviedol daň z poistenia, ktoré nie je predmetom dane podľa § 3 zákona o dani z poistenia a pod., v takýchto prípadoch nie je možné vykonať opravu základu dane a dane v daňovom priznaní za zdaňovacie obdobie, v ktorom bola zistená táto skutočnosť. To znamená, že z dôvodu opravy základu dane a dane, ktorá nie je vykonaná v súlade s § 7 ods. 1 a 2 zákona o dani z poistenia a ktorá má dopad na výšku odvedenej dane, platiteľ podáva dodatočné daňové priznanie k dani z poistenia.

§ 8 Sadzba dane

Novou právnou úpravou sa nahrádza existujúci 8 % - ný odvod časti poistného v odvetví neživotného poistenia podľa § 68a zákona o poisťovníctve. Na poistenie uvedené v prílohe č. 1 zákona sa uplatňuje **sadzba dane vo výške 8 %**. Na poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedené v prílohe č. 1 v desiatom bode písm. a) je sadzba dane 0 %, a to z dôvodu, že pri tomto poistnom odvetví sa bude naďalej platiť odvod z prijatého poistného podľa § 68 zákona o poisťovníctve.

§ 9 Prepočet inej meny a zaokrúhľovanie dane

Ustanovením § 9 zákona sú zadané pravidlá pre prípad, keď je poistné platené v cudzej mene a pravidlá pre zaokrúhľovanie dane.

V prípadoch, kedy je poistné platené v inej mene ako euro, platiteľ je povinný prepočítvať na účely určenia základu dane poistné na eurá referenčným výmenným kurzom určeným a vyhláseným Európskou centrálnou bankou alebo Národnou bankou Slovenska platným:

- v posledný deň zdaňovacieho obdobia alebo nasledujúci deň, ak tento kurz nebol v posledný deň určený a vyhlásený alebo
- dňom podľa osobitného predpisu, t. j. podľa § 24 ods. 2 písm. a) zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.

Platiteľ sa môže rozhodnúť pre uplatňovanie prepočtu poistného jedným z vyššie uvedeného spôsobu a toto rozhodnutie je záväzné počas celého kalendárneho roka.

Pri oprave základu dane a dane sa použije kurz, ktorý sa použil pri vzniku daňovej povinnosti. Znamená to, že kurz, ktorým platiteľ prepočítaval poistné prijaté, prípadne poistné hradené, alebo preúčtované náklady v inej mene pri vzniku daňovej povinnosti, sa musí použiť aj v prípade opravy základu dane a dane.

Vypočítaná daň sa zaokrúhľuje na najbližší eurocent do 0,005 eur nadol a od 0,005 eura vrátane nahor.

§ 10 Zdaňovacie obdobie, daňové priznanie a splatnosť dane

Zdaňovacím obdobím je kalendárny štvrťrok. Platiteľ je povinný podať daňové priznanie do konca kalendárneho mesiaca nasledujúceho po skončení zdaňovacieho obdobia a v tej istej lehote aj daň zaplatiť. Platiteľ nie je povinný podať daňové priznanie, ak mu v zdaňovacom období nevznikla povinnosť platiť splatnú daň, alebo mu nevznikla povinnosť opraviť základ dane a daň podľa § 7 ods. 1 a 2 zákona. Znamená to, že ani v prípade, ak platiteľovi vznikla daňová povinnosť z PZP, pri ktorom je sadzba dane 0 %, nevzniká povinnosť platiť daň a teda daňové priznanie sa nepodáva.

Platiteľ je povinný podať daňové priznanie len elektronickými prostriedkami (§ 10 ods. 3 zákona) spôsobom podľa § 13 ods. 5 daňového poriadku a len prostredníctvom elektronickej podateľne portálu finančnej správy. Vzor daňového priznania k dani z poistenia je stanovený opatrením Ministerstva financií Slovenskej republiky z 30.07.2018 č. MF/010937/2018-731, ktorým sa ustanovuje vzor daňového priznania k dani z poistenia, ktoré bolo uverejnené vo Finančnom spravodajcovi 2018 pod príspevkom č. 15. Oznámenie o vydaní opatrenia bolo publikované v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod číslom 236/2018 Z. z.. Vzor poučenia na vyplnenie daňového priznania je zverejnený Oznámením Ministerstva financií Slovenskej republiky č. MF/010937/2018-731 o vydaní poučenia na vyplnenie daňového priznania k dani z poistenia, ktoré bolo uverejnené vo Finančnom spravodajcovi 2018 pod príspevkom č. 16.

Údaje v daňovom priznaní sa zaokrúhľujú na najbližší eurocent do 0,005 eur nadol a od 0,005 eura vrátane nahor.

Ak má poisťovňa alebo poisťovňa z iného členského štátu pobočku alebo viac pobočiek v tuzemsku alebo v inom členskom štáte, zahrnie do daňového priznania aj údaje o daňovej povinnosti v tuzemsku, ktoré s týkajú týchto pobočiek.

Platiteľ, ktorému vznikne povinnosť podať daňové priznanie a ktorý nemá pridelené daňové identifikačné číslo pre daň, je povinný podľa § 10 ods. 4 zákona požiadať o registráciu pre daň najneskôr do piatich dní po skončení zdaňovacieho obdobia, za ktoré je povinný podať daňové priznanie. Na podanie žiadosti o registráciu sa nevzťahuje povinnosť doručovania elektronickými prostriedkami, ak platiteľovi táto povinnosť nevyplyva z § 14 ods. 1 daňového poriadku. Daňový úrad vydá platiteľovi osvedčenie o registrácii pre daň, prideli mu daňové identifikačné číslo a toto mu oznámi spolu s číslom účtu správcu dane do desiatich dní od podania žiadosti o registráciu. Z ustanovenia § 10 ods. 4 zákona nevyplyva pre platiteľa povinnosť sa zaregistrovať pre daň, ak má pridelené daňové identifikačné číslo. Týmto ustanovením však nie je dotknutá povinnosť pre platiteľa podľa § 67 ods. 9 daňového poriadku, oznámiť správcovi dane, spôsobom podľa § 13 ods. 5 daňového poriadku, zmenu skutočnosti uvedených pri registrácii a rozšíriť registráciu o daň z poistenia.

Povinnosť registrovať sa pre daň nemajú ani poisťovatelia, ktorí platia v súčasnosti odvod z prijatého poistného z neživotného poistenia (v zmysle ustanovenia § 68a zákona o poisťovníctve, platného do 31.12.2018), pretože sa stávajú odo dňa účinnosti zákona o dani z poistenia registrovanými platiteľmi priamo zo zákona (§ 13 ods. 3 zákona).

Príklad č. 20

Občan s trvalým pobytom v SR uzatvoril dňa 28.03.2019 poistnú zmluvu so zahraničnou poisťovňou, ktorá nemá v SR pobočku, na predmet poistenia s umiestnením poistného rizika v SR s ročným poistným vo výške 430,- Eur, ktoré uhradil 31.03.2019. Poistné riziko je umiestnené v tuzemsku a poisťník, ktorý zaplatil poistné zahraničnej poisťovni, sa stáva platiteľom. Dňom 31.03.2019 vzniká poisťníkovi daňová povinnosť (§ 5 ods. 3 zákona). Ak

poistník nemá pridelené daňové identifikačné číslo pre daň, je povinný požiadať o registráciu pre daň daňový úrad miestne príslušný podľa trvalého pobytu najneskôr do 05.04.2019 a je povinný podať daňové priznanie za 1. štvrťrok 2019 do 30.04.2019, v ktorom uvedie základ dane vo výške 430,- Eur a daň vo výške 34,40 Eur. Daňový úrad vydá platiteľovi osvedčenie o registrácii pre daň, prideli mu daňové identifikačné číslo a toto mu oznámi spolu s číslom účtu správcu dane do desiatich dní od podania žiadosti o registráciu.

§ 11 Vedenie a uchovávanie záznamov

Pre správne určenie dane je pre platiteľov stanovená povinnosť viesť záznamy podľa jednotlivých zdaňovacích období. Ustanovenie § 11 vymedzuje obsah záznamov a dobu ich uchovávania, ktorá je najmenej do uplynutia lehoty pre zánik práva vyrubiť daň podľa § 69 daňového poriadku.

Záznamy pre správne určenie dane majú obsahovať najmä meno, priezvisko a adresu obvyklého pobytu poistníka alebo obchodné meno a adresu sídla alebo prevádzkarne poistníka, obchodné meno a adresu sídla alebo pobočky poisťovateľa, číslo poistnej zmluvy, sumu poistného, základ dane, sumu dane, sadzbu dane a informáciu o umiestnení poistného rizika v tuzemsku.

Záznamy, ktoré nemajú predpísanú štruktúrovanú formu, je platiteľ povinný na požiadanie správcu dane doručiť elektronickými prostriedkami spôsobom podľa § 13 ods. 5 daňového poriadku.

§ 12

Na správu dane z poistenia sa vzťahujú ustanovenia daňového poriadku. Osobitne je zákonom o dani z poistenia upravená povinnosť pre platiteľov napr.: podať daňové priznanie k dani z poistenia (§ 10 ods. 3), povinnosť na požiadanie správcu dane predložiť záznamy pre správne určenie dane (§ 11 ods. 3), povinnosť podať žiadosť o registráciu (§ 10 ods. 4), registrácia zo zákona (§ 10 ods. 4 a § 13 ods. 3). Znamená to, že na správu dane z poistenia sa vzťahujú ustanovenia daňového poriadku, ak tento zákon neupravuje správu dane osobitnými ustanoveniami. Skutočnosti týkajúce sa napr. výkonu daňovej kontroly, zrušenia registrácie, podávania dodatočného daňového priznania, upravuje priamo daňový poriadok.

§ 13 a § 14 Prechodné a záverečné ustanovenia

Uplatňovanie dane z poistenia je upravené v prechodnom ustanovení. Osobitne je prechodným ustanovením upravené platenie dane pre prípady, ak osobou povinnou platiť daň bude poisťovateľ (§ 4 ods. 1 zákona) a osobitne, ak osobou povinnou platiť daň bude poistník (§ 4 ods. 2 písm. a/ zákona), alebo právnická osoba, ktorej sú preúčtované náklady poistenia (§ 4 ods. 2 písm. b/ zákona).

V prípade, ak daňová povinnosť vzniká platiteľovi - poisťovateľovi (poisťovňa so sídlom v tuzemsku, poisťovňa z iného členského štátu a pobočka zahraničnej poisťovne), daň sa uplatní za súčasného splnenia zákonom stanovených podmienok, a to pri každom z alternatívnych spôsobov, pre ktorý sa rozhodne platiteľ pri uplatňovaní vzniku daňovej povinnosti v súlade s § 5 ods. 1 písm. a) až c) zákona.

Podľa § 13 ods. 1 sa daň uplatní, ak poistné obdobie začne plynúť po 31. decembri 2018 a

- a) platba poistného alebo jeho časti je prijatá platiteľom najskôr po 31. decembri 2018, ak ide o platiteľa, ktorému vzniká daňová povinnosť podľa § 5 ods. 1 písm. a),
- b) poistné je predpísané po 31. decembri 2018 a platba poistného alebo jeho časti je prijatá po 31. decembri 2018, ak ide o platiteľa, ktorý sa rozhodne pre vznik daňovej povinnosti podľa § 5 ods. 1 písm. b),
- c) poistné je splatné po 31. decembri 2018 a platba poistného alebo jeho časti je prijatá po 31. decembri 2018, ak ide o platiteľa, ktorý sa rozhodne pre vznik daňovej povinnosti podľa § 5 ods. 1 písm. c).

Znamená to, že v zmysle prechodných ustanovení sa daň uplatní, ak poistné obdobie začne plynúť po 31.12.2018 a platba bola prijatá, poistné predpísané alebo splatné (v závislosti od zvoleného spôsobu vzniku daňovej povinnosti) po 31.12.2018.

V prípade, ak daňová povinnosť vzniká platiteľovi - poistníkovi alebo právnickej osobe, ktorej sú preúčtované náklady poistenia, daň sa uplatní podľa § 13 ods. 1, ak poistné obdobie začne plynúť po 31. decembri 2018 a

- d) platba poistného alebo jeho časti je zaplatená platiteľom podľa § 4 ods. 2 písm. a) najskôr po 31. decembri 2018,

- e) preúčtované náklady poistenia sú preúčtované platiteľovi podľa § 4 ods. 2 písm. b) najskôr po 31. decembri 2018.

Podľa § 13 ods. 2 zákona poistným obdobím sa rozumie obdobie, na ktoré sa platba poistného alebo jeho časti vzťahuje.

Podľa § 13 ods. 3 zákona poisťovateľ, ktorému vznikla povinnosť odviesť odvod časti poistného z odvetví neživotného poistenia (v zmysle ustanovenia § 68a zákona o poisťovníctve v znení účinnom do 31.12.2018), sa stáva odo dňa účinnosti tohto zákona daňovým subjektom registrovaným pre daň. Ak poisťovateľ nemá daňové identifikačné číslo, daňový úrad je povinný mu vydať osvedčenie o registrácii pre daň, prideliť a oznámiť mu daňové identifikačné číslo najneskôr do 28. februára 2019.

Zákonom o dani z poistenia sa preberá smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/138/ES z 25. novembra 2009 o začatí a vykonávaní poistenia a zaistenia (Solventnosť II) (prepracované znenie) v platnom znení.

Z dôvodu, že zákonom o dani z poistenia dochádza k nahradeniu v súčasnosti platného 8 %-ného odvodu časti poistného z odvetví neživotného poistenia podľa § 68a zákona o poisťovníctve daňou z poistenia, aby sa zabránilo prípadnému dvojitému zdaneniu, boli upravené aj lehoty a proces posledného odvodu. Povinnosti pre platiteľov odvodu sú stanovené prechodným ustanovením k úprave účinnej od 1. januára 2019 v § 205a čl. VI zákona o dani z poistenia, ktorým sa novelizuje zákon o poisťovníctve.

Osobitnému odvodu bude naďalej podliehať poistné z poistných zmlúv za podmienok stanovených v § 205a ods. 1 a 2 zákona o poisťovníctve. V zmysle § 205a ods. 1 zákona o poisťovníctve poisťovňa, poisťovňa z iného členského štátu a pobočka zahraničnej poisťovne sú povinné odviesť do 31. januára 2019 odvod časti poistného z odvetví neživotného poistenia podľa § 68a ods. 1 v znení účinnom do 31. decembra 2018 za mesiac december 2018 a v zmysle § 205a ods. 2 zákona o poisťovníctve poisťovňa, poisťovňa z iného členského štátu a pobočka zahraničnej poisťovne sú povinné z poistných zmlúv, pri ktorých poistné obdobie začalo plynúť pred 1. januárom 2019 a z ktorých boli povinné odviesť odvod časti poistného z odvetví neživotného poistenia podľa § 68a v znení účinnom do 31. decembra 2018, odvádzať do začiatku nasledujúceho poistného obdobia odvod časti poistného z odvetví neživotného poistenia podľa § 68a v znení účinnom do 31. decembra 2018.

Príklad č. 21

Poisťovňa uzavrela 25.08.2018 poistnú zmluvu s poistným obdobím jeden rok, so začiatkom poistenia od 01.09.2018 do 31.08.2019, so štvrťročným platením poistného vždy v prvý deň štvrťroka, t. j. 01.09.2018, 01.12.2018, 01.03.2019 a 01.06.2019. Poisťovňa odvedie 8 %-ný odvod časti poistného z odvetví neživotného poistenia z prijatého poistenia za prvý štvrťrok (uhradené v deň splatnosti) do konca decembra 2018 v zmysle § 68a zákona o poisťovníctve v znení účinnom do 31.12.2018. Z prijatého poistného za druhý štvrťrok (uhradeného v deň splatnosti) odvedie poisťovňa 8 % odvod do konca januára 2019 v zmysle prechodného ustanovenia § 205a ods. 1 zákona o poisťovníctve. Z prijatého poistného v roku 2019 za tretí a štvrtý štvrťrok (uhradených v deň splatnosti) odvedie poisťovňa 8 % odvod do konca decembra 2019 v zmysle prechodného ustanovenia § 205a ods. 2 zákona o poisťovníctve.

Následne poistenie pokračuje za nezmenených poistných podmienok na dobu ďalšieho roka so začiatkom poistného od 01.09.2019 do 31.08.2020, ktoré bude predmetom dane z poistenia.

Ustanovenia zákona o dani z poistenia uvedené v článku I, ktorých predmetom úpravy je daň z poistenia, nadobúdajú účinnosť 1. januára 2019.

*Vypracoval: Finančné riaditeľstvo SR, Banská Bystrica
Odbor daňovej metodiky
November 2018*